

Saksframlegg

<i>Saksnr</i>	<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>
	Kommunestyret	15.04.2021

Saksbehandler: Liv Heide

Arkivsak: 2020/1973

Dato: 06.04.2021

Hovedplan for avløp- og vannmiljø

Arealutvalget forslag til vedtak:

Kommunestyret i Indre Fosen vedtar Hovedplan for avløp- og vannmiljø som framlagt.

Tidligere saksgang

- Arealutvalget vedtok i sitt møte den 17.11.2020 sak 80/20 å legge hovedplan for avløp og vannmiljø ut på høring og offentlig ettersyn.
- Planen lå ute på høring fra 11.01.2021 – 5.03.2021.
- Planen ble endelig vedtatt av Arealutvalget i deres møte den 16.03.2021 sak 13/21.

Saksutredning

Saksframlegget er en oppsummering av hovedplanen og gir god innsikt i planen. Administrasjonens oppfatning er at derfor at dersom man leser hele saksframlegget godt får man god innsikt i planen. Selve hovedplanen og alle tilhørende dokumenter er vedlagt.

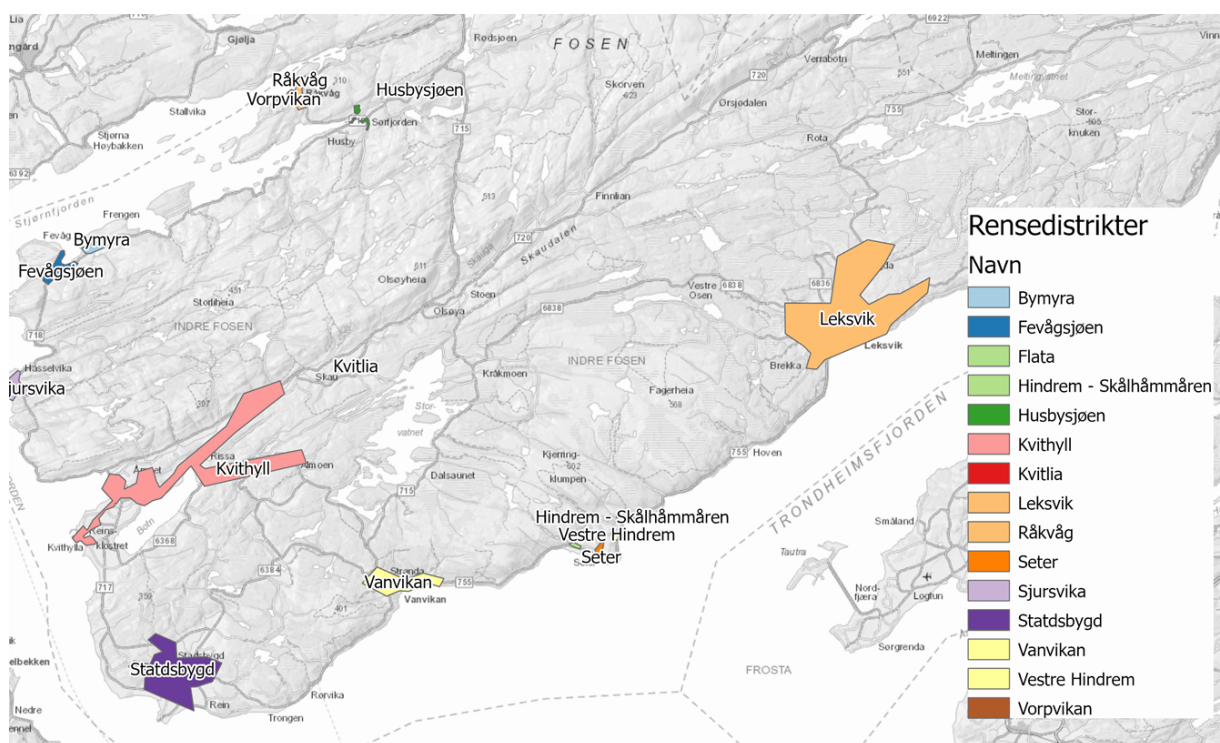
Bakgrunn og formål

Hovedplan for avløp og vannmiljø er den overordnede planen for kommunens virksomhet innen avløpssektoren. Hovedplanen er utarbeidet i henhold til prosesskravene i plan- og bygningsloven, og har status som en kommunedelplan. Planen er førende for kommunens økonomi- og handlingsplan som rulleres årlig, og er et viktig styringsverktøy som skal bidra til langsiktig, bærekraftig og kostnadseffektiv forvaltning av kommunens avløpssystemer. Planen dekker både kommunale og private avløpsanlegg, og forurensning fra avløp. Planen dekker *ikke* forurensning fra andre kilder enn avløp. Planen gir en beskrivelse

av status for kommunens avløpshåndtering, setter mål for fremtidig virksomhet og redegjør for hvordan kommunen skal oppfylle krav gitt av lover og forskrifter.

Avløpssystemet

Kommunen har to silanlegg (Leksvik og Kvithyll), over 40 kommunale slamavskillere (Råkvåg, Husbysjøen, Fevåg, Hasselvika, Stadsbygd, Hindrem, Seter) og ett infiltrasjonsanlegg (Kvitlia/Skaugdalen boligfelt). I noen områder er det kommunale avløpsledninger, men private renseløsninger (bl.a. Vanvikan). Det er totalt ca. 180 km med kommunalt avløpsnett. Det kommunale avløpssystemet er i det hele tatt omfattende, både i geografisk spredning og i antall driftspunkter. I tillegg er det over 2300 private slamavskillere i kommunen.

Figur 1: Rensedistrikter for kommunalt avløp

Målsetninger

Målene skal bidra til at avløpssystemet forvaltes og driftes på en god og bærekraftig måte, med minst mulig påvirkning på vannmiljøet. Følgende hovedmål har blitt satt for avløp og vannmiljø i Indre Fosen kommune:

- Godt vannmiljø
- Robuste og kostnadseffektive avløpssystemer
- Kunnskapsbasert forvaltning

Med utgangspunkt i disse generelle målene, har det blitt utarbeidet mer konkrete delmål for avløp og vannmiljø, som er listet opp i tabellene under.

Godt vannmiljø

#	Mål for 2032
M1.1	Avløpsutslipp skal ikke forringe miljøtilstanden i vannforekomster
M1.2	Badevannskvaliteten ved populære badeplasser skal være god
M1.3	Kommunen skal pålegge oppgradering av 80 private avløpsrenseanlegg per år
M1.4	Alle husstander innenfor 200 meter fra kommunal avløpsledning skal tilkobles, med mindre det kan dokumenteres at kostnadene knyttet til påkobling overstiger fastsatt retningslinje
M1.5	Antall overløpstimer skal maksimalt være 20 timer per overløp med utslipp til elv/langgrunn fjære/verneområde/Botn og maksimalt være 100 timer per overløp for øvrige.
M1.6	Utslippskravene for kommunale renseanlegg skal overholdes

Robuste og kostnadseffektive avløpssystemer

#	Mål for 2032
M2.1	Fremmedvann i avløpssystemet skal reduseres, og maksimalt utgjøre 50 %
M2.2	Avløpssystemet skal utformes og driftes for å ivareta helse, miljø og sikkerhet
M2.3	Alle felleskummer for spillvann/overvann (SO-kummer) i Rissa sentrum, med fare for kortslutning, skal være utbedret eller rehabilitert.

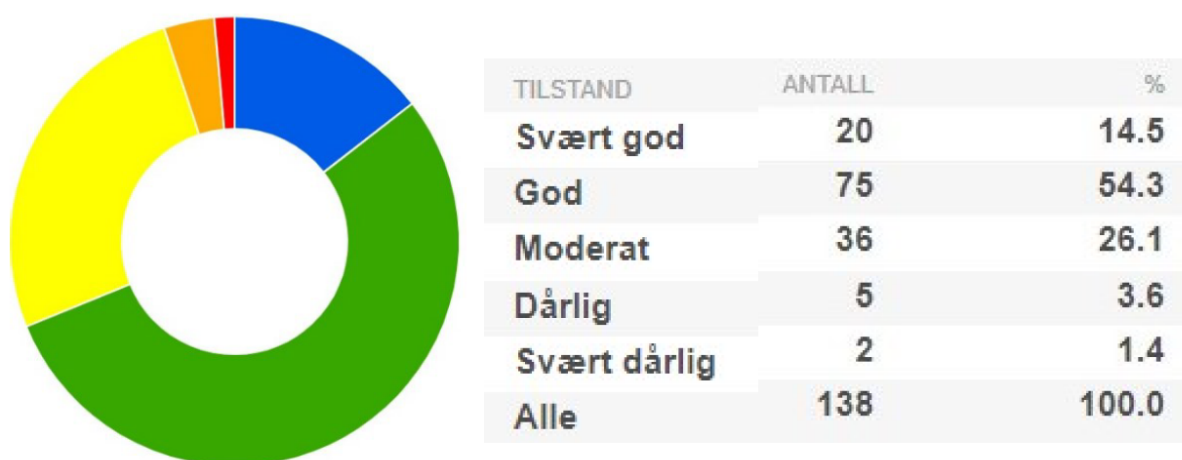
Kunnskapsbasert forvaltning

#	Mål for 2032
M3.1	Det må sikres kontinuitet i forvaltningen av og kunnskapen om de kommunale avløpsanleggene ved å bemanne med riktig kompetanse og tilstrekkelig stillingsressurs
M3.2	Kommunen skal ha et operativt og oppdatert driftsovervåkings- og styringssystem for sitt avløpssystem, der alle avløpsspumpestasjoner er tilknyttet og der overløpstid registreres.
M3.3	Avløpspåvirkede resipienter og definerte badeplasser skal prøvetas
M3.4	Kommunens VA-kartverk skal være oppdatert

Tilstandsbeskrivelse

Vannmiljø

Vannforskriften stiller krav om at det skal fastsettes miljømål for alle vannforekomster. De aller fleste vannforekomstene i Indre Fosen kommune har mål om å oppnå *god økologisk* og *god kjemisk tilstand*. Figur 2 viser den økologiske tilstanden til vannforekomstene i kommunen, om lag 70 % av vannforekomstene er klassifisert med god eller svært god tilstand. De resterende 30 prosentene (ca. 40 vannforekomster) står det altså dårligere til med, og det er trolig behov for å gjennomføre avbøtende tiltak for å nå miljømålet.

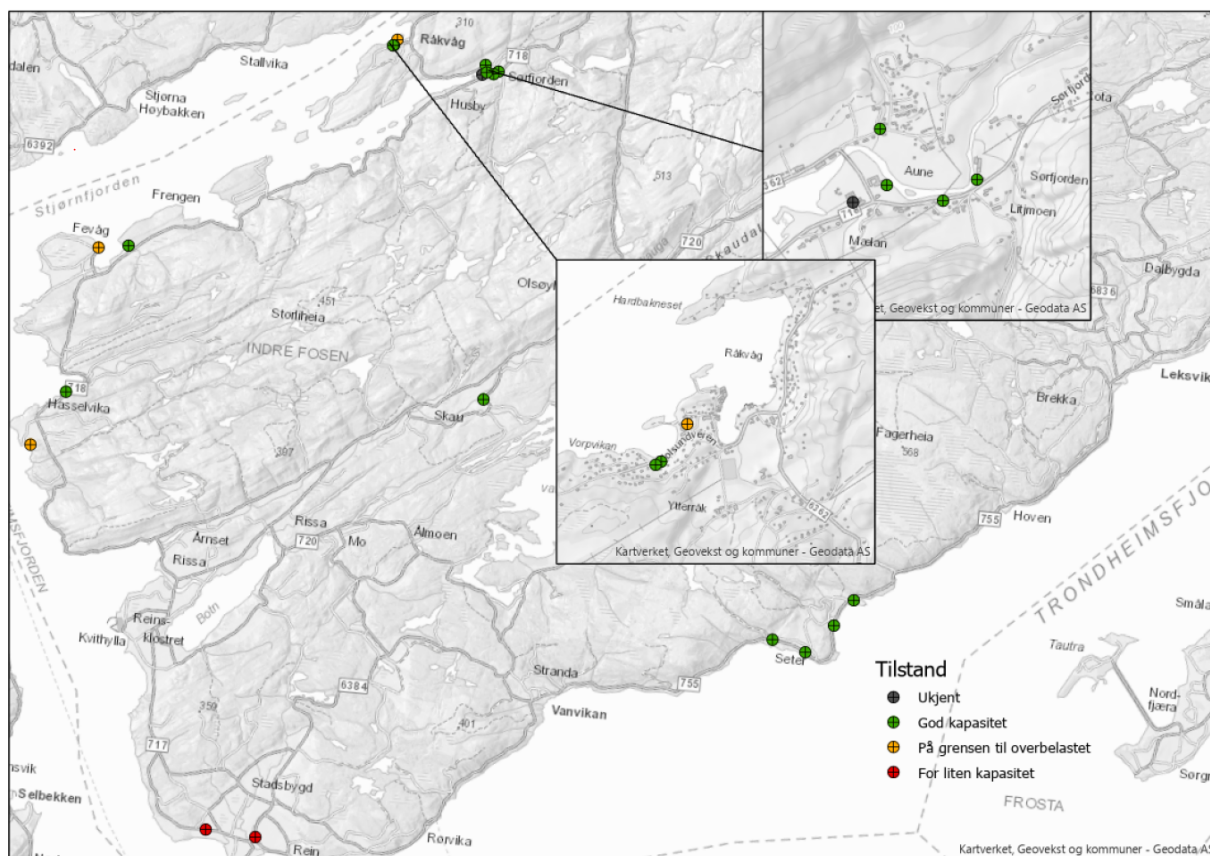

Figur 18: Økologisk tilstand for vannforekomstene i indre Fosen kommune. Figuren er hentet fra Vann-Nett.no 17.08.2020.

Det er mange årsaker til forringelse av vannmiljøet i kommunen. Avrenning fra jordbruksarealer, spredte avløp og punktutslipp fra kommunale anlegg er de største kildene til forurensning. Nedbørfeltene til Botn og Prestelva er særlig belastet.

Kommunale avløpsanlegg

Kommunens to silanlegg – Kvithyll RA og Hammerberget RA er i grei stand. I tillegg har kommunen mange slamavskillere. Flere av disse ble støpt i betong på 70-80-tallet. Tilstand og gjenstående levetid på disse er usikker. Figur 3 viser 18 av de kommunale slamavskillerne, angitt med fargekoder etter om de har kapasitet for å ta imot dagens belastning eller ikke. Slamavskillerne ved Stadsbygd er kraftig overbelastet, og renseeffekten er trolig dårlig. Utslipet går til Grønningsbukta, ved Rødberget marine verneområde og Grønningsbukta naturreservat. Heldigvis indikerer undersøkelser i bukta at miljøtilstanden generelt er god. Slamavskillerne ved Råkvåg og Fevåg kan bli noe overbelastet i perioder der det er stor bruk av tilkoblede hytter, og disse bør tømmes minimum to ganger per år. Slamavskilleren ved Sjurvika kan bli overbelastet i framtiden, dersom alt avløp fra området kobles på.

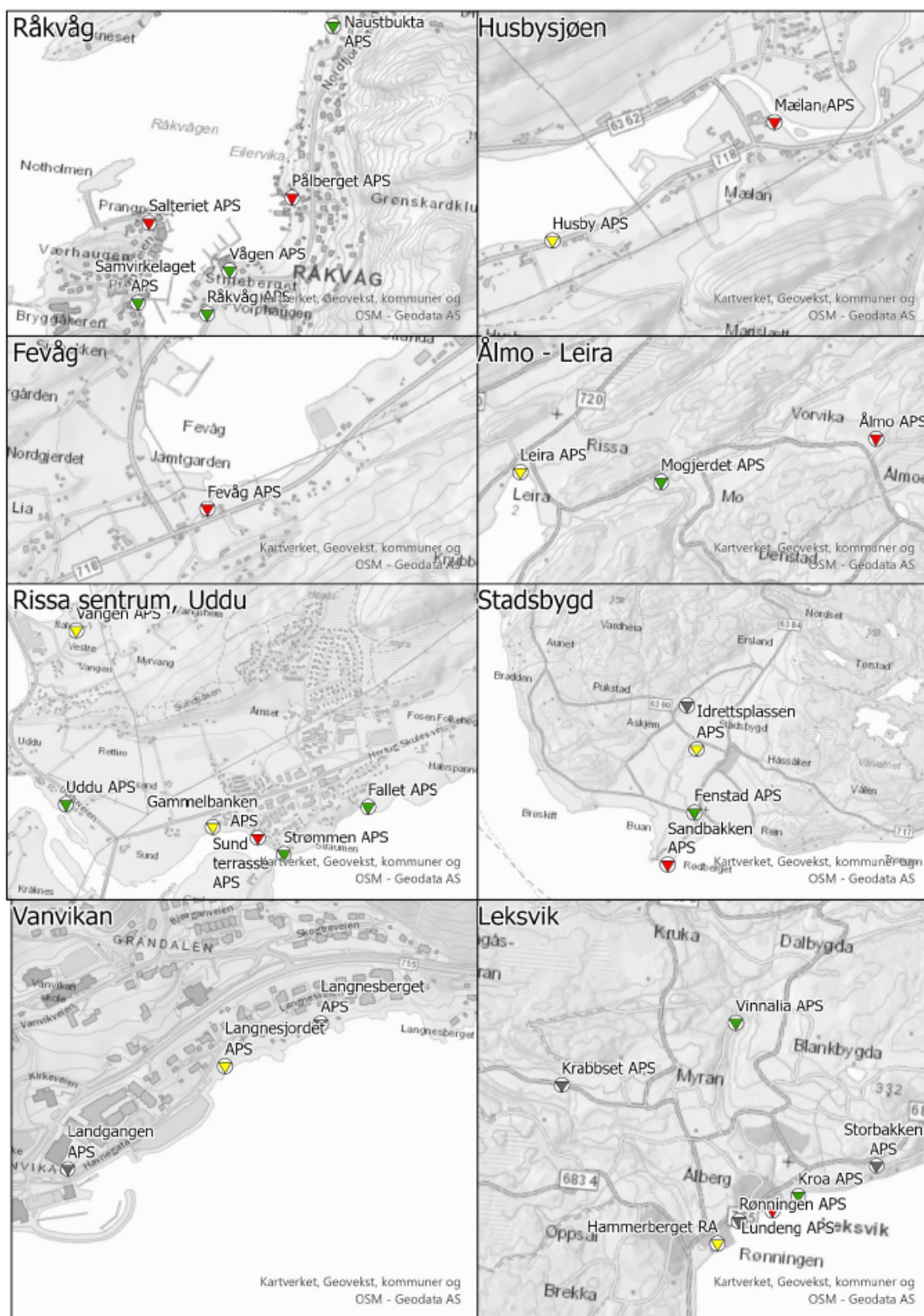

Figur 3: Kapasitetsvurdering av 18 av de kommunale slamavskillerne med volum større enn 20 m³.

Avløpsspumpestasjoner

De mange kommunale avløpsspumpestasjonene i kommunen er geografisk spredd fra Råkvåg i nord til Fevåg i vest, Stadsbygd i sør og til Leksvik i øst. Ved flere av pumpestasjonene er det utfordringer med pumpestyring og overløpsdrift, og det er ressurskrevende å sikre forsvarlig drift til enhver tid. Lav bemanning på uteseksjonen i flere år har ført til alvorlig driftsstans med overløpsdrift til sårbare resipienter over lengre tid.

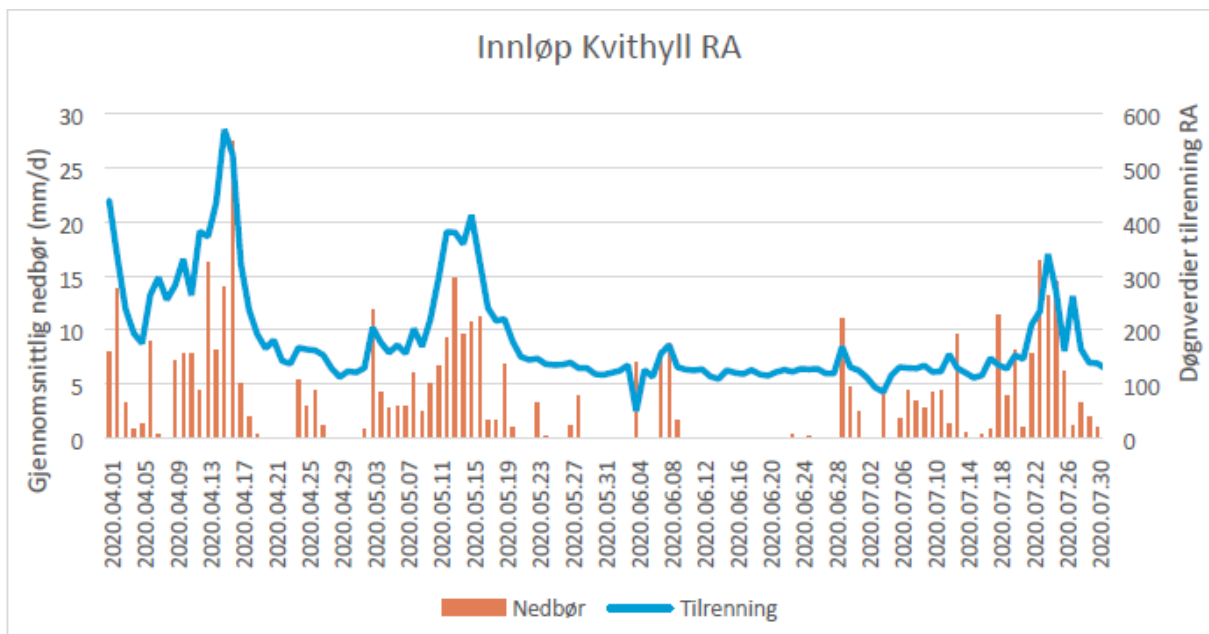
Figur 4 viser en tilstandsvurdering for de pumpestasjonene som har driftsovervåkning (per oktober 2020).

Figur 4: Tilstandsvurdering for avløspumpestasjoner – per oktober 2020

Innlekking av fremmedvann

I et godt fungerende avløpsnett, med separate ledninger for overvann og spillvann, skal det være minimale mengder med over- og fremmedvann. For denne hovedplanperioden er det satt mål om at det maksimalt skal være 50 % fremmedvann i rensedistriktene. Beregninger indikerer at fremmedvannsandelen er vesentlig større enn dette flere steder. I Råkvåg er fremmedvannsandelen beregnet til ca. 70 %. Figur 5 viser tilrenning til Kvithyll renseanlegg, sammenstilt med nedbørsdata. Tilrenningen til renseanlegget er sterkt nedbørsavhengig, og andelen fremmedvann er trolig på nærmere 60 %. Grunnet mangel på data har det ikke vært mulig å beregne fremmedvannsmengdene i alle områder.

Figur 5: Døgnverdier for nedbør ved Rissa målestasjon, sammenstilt med døgnverdier for tilrenning til Kvithyll renseanlegg.

Spredt avløp

Det er omtrent 2300 private avløpsrenseanlegg i kommunen, som i stor grad består av slamavskillere som rensetrinn. Det er anslått at ca. 80 % av de private avløpsrenseanleggene ikke oppfyller rensekravene i forurensningsforskriften.

Oppsummering – måloppnåelse dagens situasjon

Dagens situasjon er vurdert opp mot målene i hovedplanen. Trafikklys-system er benyttet, det vil si at:

- **Rødt:** Målet er ikke oppnådd, tiltak må gjennomføres
- **Gult:** Målet er delvis nådd, men videre oppfølging er nødvendig
- **Grønt:** Målet er nådd

Godt vannmiljø

#	Mål for 2032	Måloppnåelse 2020
M1.1	Avløpsutslipp skal ikke bidra til å forringe miljøtilstanden i vannforekomster	Per 15.05.2020 er det registrert 16 vannforekomster med middels eller stor påvirkning fra avløp
M1.2	Badevannskvaliteten ved populære badeplasser skal være god	Badevannskvaliteten er generelt god, men med noen unntak i enkelte år. Det har blitt gjennomført lite prøvetaking, og det er ikke nok datagrunnlag til å fastslå tilstand
M1.3	Kommunen skal pålegge oppgradering av 80 private avløpsrenseanlegg per år	I 2019 ble det sendt ~0 pålegg
M1.4	Alle husstander innenfor 200 meter fra kommunal avløpsledning skal tilkobles, med mindre det kan dokumenteres at kostnadene knyttet til påkobling overstiger fastsatt retningslinje	I 2019 ble det sendt ~0 pålegg
M1.5	Antall overløpstimer skal maksimalt være 20 timer per overløp med utslipp til elv/langgrunn fjære/verneområde/Botn og maksimalt være 100 timer per overløp for øvrige.	Flere pumpestasjoner fungerer ikke, og har/har nylig hatt perioder med kontinuerlig overløpsdrift: Álmo, Mælan, Fallet, Pålberget, Salteriet.
M1.6	Utslippskravene for kommunale renseanlegg skal overholdes	Utslippstillatelsen for Stadsbygd er overskredet. Utslippstillatelsen for Vanvikan er ikke overholdt, da renseanlegget ikke er bygd. Det er lite oppdatert informasjon om utslippsledningenes tilstand og dybde. Tilstand og gjenstående levetid på kommunale slamavskillere i betong er usikker.

Robuste og kostnadseffektive avløpssystemer

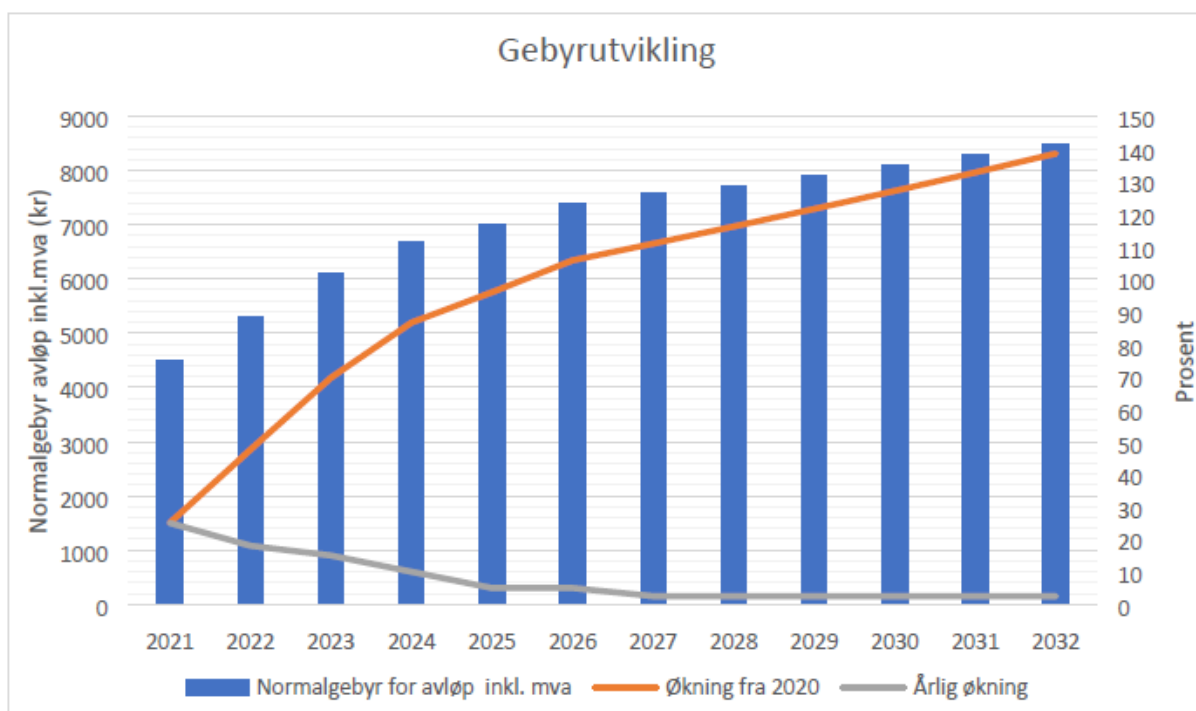
#	Mål for 2032	Måloppnåelse 2020	Prognose 2032
M2.1	Fremmedvann i avløpssystemet skal reduseres, og maksimalt utgjøre 50 %	Fremmedvannsmengden er større enn 50 % i flere områder. Det er for lite datagrunnlag til å beregne fremmedvannsmengder flere steder.	Handlingsprogrammet legger opp til både spesifikke og generelle tiltak for å redusere fremmedvannsandelen. Tilstanden på avløpsnett og kunnskapen om hvor problemene er størst er imidlertid liten. Det er sannsynlig at det ikke er mulig å nå målet for alle avløpssoner/rensedistrikter i løpet av planperioden, fordi dette vil kreve omfattende tiltak i flere områder.
M2.2	Avløpssystemet skal utformes og driftes for å ivareta helse, miljø og sikkerhet	Lav bemanning gjør det vanskelig å følge HMS-norm. Dårlig tilgjengelighet til enkelte driftspunkter utgjør en sikkerhetsrisiko.	Handlingsplanen legger opp til flere tiltak som følge av ROS-analysen, samt vesentlig økning i bemanning.
M2.3	Alle felleskummer for spillvann/overvann (SO-kummer) i Rissa sentrum, med fare for kortslutning, skal være utbedret eller rehabilitert.	Manglende kunnskapsgrunnlag	Manglende kunnskapsgrunnlag. Tiltak D13 legger opp til kartlegging

Kunnskapsbasert forvaltning

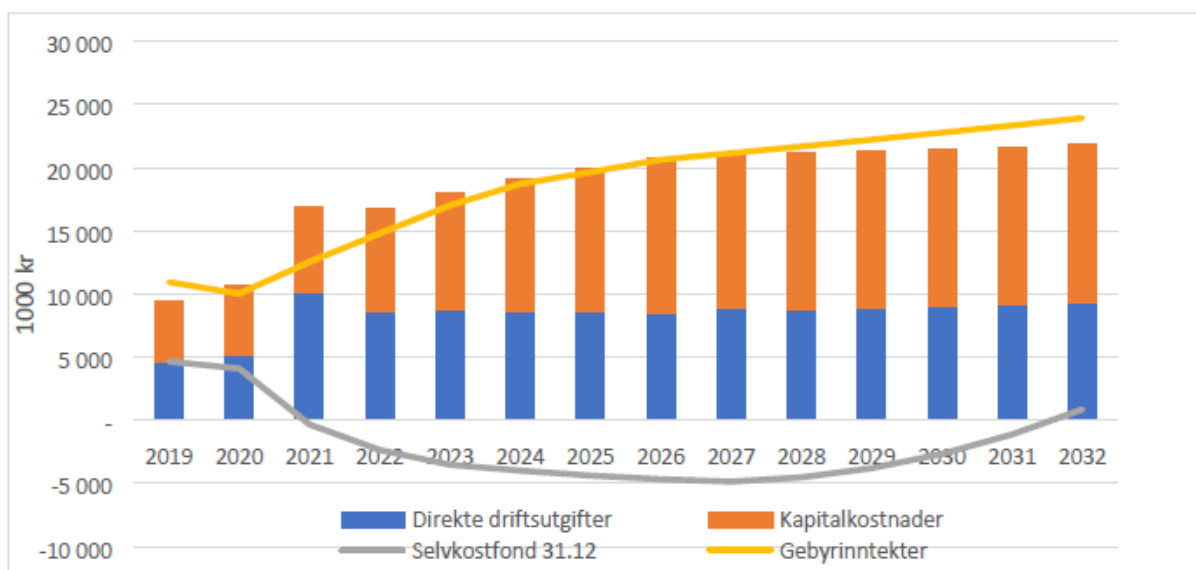
#	Mål for 2032	Måloppnåelse 2020	Prognose 2032
M3.1	Det må sikres kontinuitet i forvaltningen av og kunnskapen om de kommunale avløpsanleggene ved å bemanne med riktig kompetanse og tilstrekkelig stillingsressurs	Ikke tilstrekkelig bemanning per okt. 2020	Handlingsprogrammet legger opp til to ekstra årsverk på avløp, sammenliknet med 2019-bemanningen. Dette vil trolig fortsatt være i minste laget.
M3.2	Kommunen skal ha et operativt og oppdatert driftsovervåkings- og styringssystem for sitt avløpssystem, der alle avløpsspumpestasjoner er tilknyttet og der overløpstid registreres.	Flere pumpestasjoner har ikke overløpsvarsling. Informasjon fra driftsovervåkningssystemet følges i liten grad opp.	Handlingsprogrammet legger opp til tiltak på flere pumpestasjoner, samt økt bemanning for å ha kapasitet til å følge opp og ta i bruk/analysere data fra driftsovervåkingen.
M3.3	Avløpspåvirkede resipienter og definerte	Det gjennomføres noe, men lite prøvetaking ved	Måloppnåelse legger til grunn gjennomføring av

Gebyrkonsekvenser

Handlingsprogrammet vil måtte føre til økning i avløpsgebyrene. I løpet av få år er det lagt opp til investering i nye renseanlegg for både Vanvikan og Stadsbygd, og en rekke andre tiltak. For å finansiere de ulike tiltakene skisseres gebyrutviklingen som vist i Figur 7. Forslaget innebærer å øke gebyrene med 25 % fra 2020 til 2021. Deretter legges det opp til årlige økninger på 18 %, 15 %, 10 % og 5 %, før jevn vekst på 2,5 % årlig fra 2027. Innen 2026 vil dette gi en dobling i normalgebyret for avløp, sammenliknet med nivået i 2020.

Figur 7. Skissert gebyrutvikling som følge av prioriterte tiltak i handlingsprogrammet.

Figur 8: Utvikling i årlige kostnader, selvkostfond og gebyrinntekter, som følge av handlingsprogram og skisserte gebyrutvikling.

Lover og forskrifter

Kommunens virksomhet innenfor avløpssektoren reguleres av en rekke lover og forskrifter som er beskrevet i planen. Den mest sentrale loven for avløpsvirksomheten er Forurensningsloven (Lov om vern mot forurensninger og om avfall; LOV-1981-03-13-6). Lovens formål knyttet opp mot avløpsvirksomheten er å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning. De viktigste bestemmelsene for avløpshåndteringen er gitt i Forurensningsforskriften (2004). Forskriften har implementert EUs avløpsdirektiv i norsk lov og den fastsetter regler for avløp som ikke er en del av avløpsdirektivet (det vil si avløp mindre enn 10 000/2000 pe, som er det som i all hovedsak gjelder for Indre Fosen kommune).

Økonomi

Hovedplanen med handlingsprogram vil medføre en økning av avløpsgebyrene. Dette er beskrevet i planen.

Bemanning

Hovedplanen med handlingsprogram vil medføre behov for økt bemanning på drift. I selvkostberegningen er det lagt til grunn to ekstra årsverk på avløp, sammenliknet med bemanningen i 2019.

Eksisterende planer

Planen erstatter hovedplanene for Leksvik som var gjeldende fra 1998 – 2010 og hovedplanen fra Rissa som var gjeldende fra 1998 – 2008.

Vurdering:

Vedlegg

- 1 Hovedplan for avløp- og vannmiljø 2021 - 2032
- 2 Vedlegg 1 ROS-analyse - fullstendig oversikt over analyserte hendelser
- 3 Vedlegg 2 Målsettinger
- 4 Vedlegg 3 Spredt avløp - vurdering av infiltrasjonsmuligheter og påkobling til kommunalt nett
- 5 Vedlegg 4 Tilstandskartlegging kommunale avløpsrenseanlegg
- 6 Vedlegg 5 Utslippstillatelser kommunale anlegg
- 7 Vedlegg 6 Overvannsmodell for Rissa sentrum

- 8 Vedlegg 7 Kommunale og private anlegg
- 9 Vedlegg 8 Sonekart
- 10 Vedlegg 9 Kartfestede investeringstiltak
- 11 Vedlegg 10 Tiltaksliste